

รายวิชา สังคมศึกษา

ความหมาย ความสำคัญ
และประเภทของกฎหมาย

รหัสวิชา ส22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้สอน ครูสุราษฎร์ ธานา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถบอกความหมายของกฎหมายได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถจำแนกประเภทของกฎหมายพร้อมยกตัวอย่างได้อย่างถูกต้อง
3. สามารถระบุความสำคัญของกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ภาพขับรถบนทางเท้า

ภาพขับรถย้อนศร

1. ภาพขับรถบนทางเท้า โดย ไทยรัฐออนไลน์ จากเว็บ<https://www.thairath.co.th/news/society/1611180>เมื่อวันที่ 19/07/62

2. ภาพขับรถย้อนศร โดย [most posts](#) จากเว็บ<https://board.postjung.com/1021747> เมื่อวันที่ 19/07/62

จากภาพดังกล่าว การกระทำในภาพใดเป็น
การกระทำที่ไม่ถูกต้องหรือไม่สามารถกระทำ
ได้ในสังคม

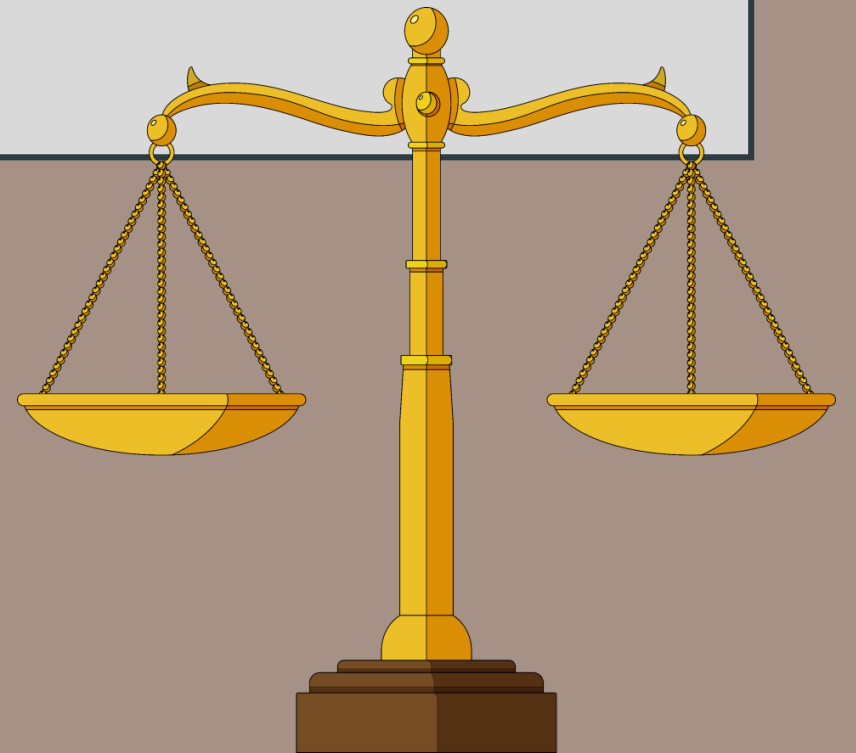
นักเรียนคิดว่า **สิ่งใด** ที่ใช้ในการตัดสินว่าการกระทำ
ต่างๆ เหล่านี้สามารถทำได้หรือ **ไม่ได้** ในสังคม
กฎ, ข้อตกลง, ระเบียบ, กฎหมาย

โดยปกติบุคคลมักจะทำในสิ่งที่ตนเองต้องการตามใจชอบ
แต่เมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกันในสังคม หากจะทำตามใจของตนเองจนเกิด
ขอบเขต ย่อมสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ดังนั้นจึงมีการกำหนด
ขอบเขตการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลในสังคมขึ้นมาซึ่งก็คือกฎหมาย
นั่นเอง ดังนั้นวันนี้เราจะมาเรียนรู้เกี่ยวกับ
ความหมาย ความสำคัญ และประเภทของกฎหมายกัน

“นักเรียนคิดว่ากฎหมายคืออะไร”

กฎหมาย มีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งการแบ่งประเภทของกฎหมายนั้น นักนิติศาสตร์ได้แบ่งกลุ่มกฎหมายออกเป็นหลายลักษณะ ได้แก่

1) ประเภทที่แบ่งตามลักษณะการใช้กฎหมาย

2) ประเภทที่แบ่งตามลักษณะการตรากฎหมาย

3) ประเภทที่แบ่งตามข้อความในบทบัญญัติของกฎหมายหรือ

ตามความสัมพันธ์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง”

นักเรียนจงเติมตัวอย่างของกฎหมายตามประเภทของกฎหมาย
ที่แบ่งตามลักษณะต่าง ๆ บนกระดานหน้าห้องเรียน

1) ประเภทที่แบ่งตามลักษณะการใช้กฎหมาย

.....

2) ประเภทที่แบ่งตามลักษณะการตรากฎหมาย

.....

3) ประเภทที่แบ่งตามข้อความในบทบัญญัติของกฎหมายหรือตามความสัมพันธ์
ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

.....

สำหรับประเภทที่แบ่งตามลักษณะการใช้กฎหมายเป็นการเน้นให้
เห็นว่ากฎหมายถูกนำไปใช้อย่างไร ซึ่งมี **2 ประเภท** คือ

1. กฎหมายสารบัญญัติ คือ กฎหมายที่บัญญัติถึงเนื้อหาหรือเรื่องทั่ว ๆ ไป
เป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมความประพฤติรวมไปถึงกำหนดสิทธิและหน้าที่
ต่าง ๆ ของพลเมืองไว้ เช่น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายอาญา

สำหรับประเภทที่แบ่งตามลักษณะการใช้กฎหมายเป็นการเน้นให้
เห็นว่ากฎหมายถูกนำไปใช้อย่างไร ซึ่งมี **2 ประเภท** คือ

2. กฎหมายวิธีสบัญญัติ คือ บทกฎหมายที่บัญญัติถึงกระบวนการหรือ
วิธีการที่จะบังคับหรือดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายสารบัญญัติ

สำหรับประเภทที่แบ่งตามลักษณะการตรากฎหมายมี

3 ประเภท

1. กฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ

2. กฎหมายของฝ่ายบริหาร

3. กฎหมายท้องถิ่น

กฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ มี 2 ประเภท

รวม

พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ร.ก. ๔/๒๕๕๗

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

<http://library.nhrc.or.th/ULIB/dublin.php?ID=3511>

กฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ มี 2 ประเภท

พระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติ

<http://www.tsm.go.th/pcc/2019/06/19/พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก>

กฎหมายของฝ่ายบริหาร มี 3 ประเภท

พระราชกำหนด
พิกัตอัตราศุลกากร (ฉบับที่ ๖)
พ.ศ. ๒๕๕๙

พร้อมสารบัญ
รวม ๒๑ หมวด
๘๔๖ หน้า

พระราชกำหนด

<http://www.soutpaisallaw.com>

พระราชกฤษฎีกา

<https://www.kroobannok.com/81303>

พระราชกฤษฎีกา
ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ (ฉบับที่ ๙)
พ.ศ. ๒๕๖๐

กฎหมายของฝ่ายบริหาร มี 3 ประเภท

กฎกระทรวง

<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/609027>

กฎกระทรวง

แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

กระทรวงยุติธรรม (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๗

กฎหมายท้องถิ่น เป็นกฎหมายอันดับรองที่รัฐมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตราออกใช้บังคับในท้องถิ่นได้ ซึ่งมีชื่อเรียกต่างกันไปตามรูปแบบปกครอง ได้แก่ **ข้อบัญญัติองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด** **เทศบัญญัติ** **ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล** **ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร** และ **ข้อบัญญัติเมืองพัทยา**

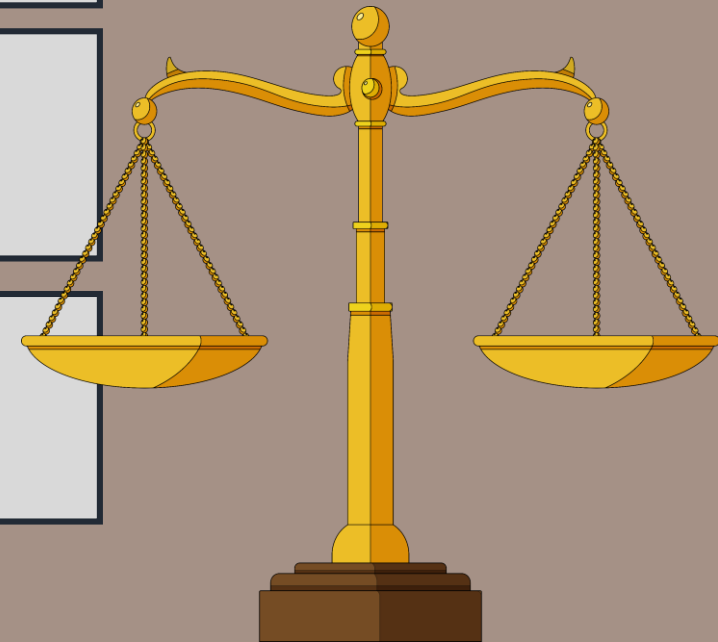

การแบ่งตามลักษณะของความสัมพันธ์ของคู่กรณี เป็นการแบ่งตาม
ข้อความในบทบัญญัติของกฎหมายมี 3 ประเภท

1) กฎหมายเอกชน

2) กฎหมายมหาชน

3) กฎหมายระหว่างประเทศ

กฎหมายเอกชน

กฎหมายเอกชน เป็นกฎหมายที่กำหนดถึงความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยกันบนพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชนที่อยู่ในฐานะเท่าเทียมกัน เมื่อมีข้อขัดแย้งหรือข้อโต้แย้งกันก็จะต้องใช้กฎหมายเอกชนมาเป็นเครื่องมือพิจารณาหรือตัดสินเพื่อหาข้อยุติ รวมทั้งหากรัฐมีปัญหาข้อขัดแย้งกับเอกชนหรือพลเมืองของรัฐ รัฐก็ต้องถูกพิจารณาในสถานะที่เท่าเทียมกับเอกชน

กฎหมายมหาชน

กฎหมายมหาชน เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนของรัฐในฐานะที่รัฐเป็นฝ่ายปกครองและมีอำนาจเหนือประชาชนของรัฐ กฎหมายที่ออกมาก็เพื่อใช้บังคับและกำหนดความประพฤติของประชาชนทั้งหมด กฎหมายมหาชน เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง กฎหมายอาญา พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

กฎหมายระหว่างประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศ เป็นกฎหมายที่กำหนดถึงกฎเกณฑ์

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น

กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง

กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา

กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล

กิจกรรม “นักกฎหมายน้อย”

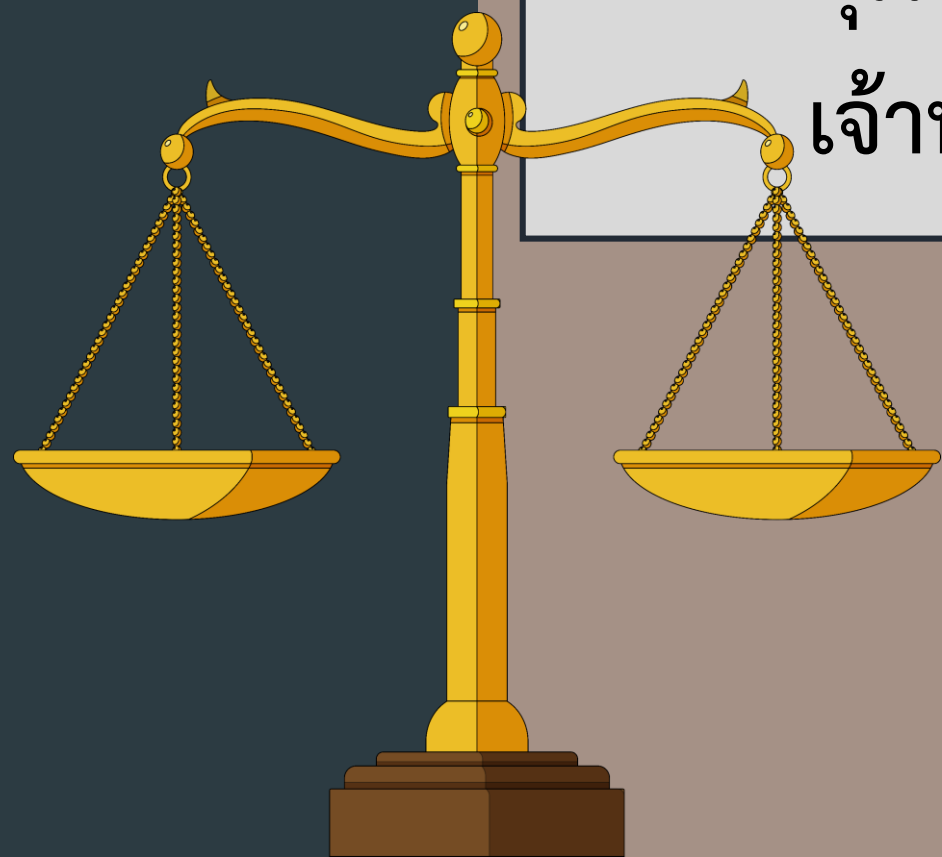
โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

ให้นักเรียนแต่ละคนอ่านคดีความต่อไปนี้ จากนั้นวิเคราะห์ว่าเกี่ยวข้องกับ กฎหมายประเภทใด โดยตอบคำถามด้วยการยกมือ ดังนี้

- ถ้าคำตอบ คือ **กฎหมายเอกชน** → ยกมือขวา
- ถ้าคำตอบ คือ **กฎหมายมหาชน** → ยกมือซ้าย
- ถ้าคำตอบ คือ **กฎหมายระหว่างประเทศ** → ยกมือทั้งสองข้าง

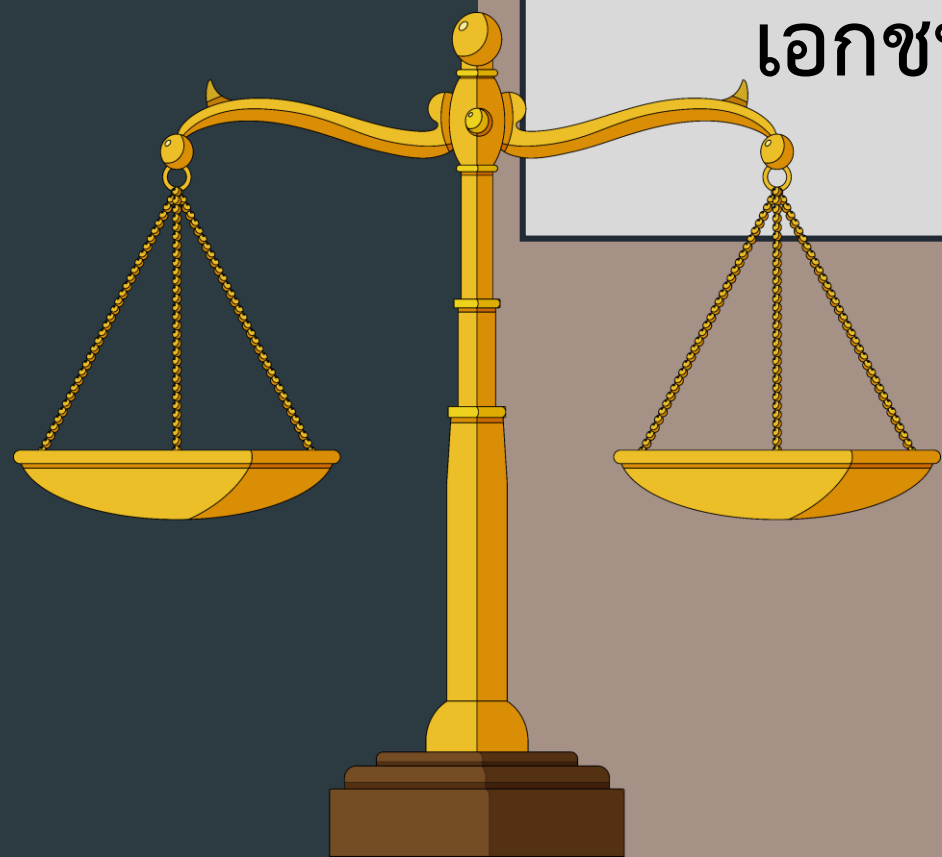
กรณีตัวอย่างที่ 1 นายมั่งคุดทะเลาะกับนาย
ทุเรียน นายมั่งคุดบันดาลโทษะใช้ไม้ตีศีรษะนาย
ทุเรียนแตก นายทุเรียนไปแจ้งความต่อ
เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีกับนายมั่งคุด

กฎหมายมหาชน

กรณีตัวอย่างที่ 2 เจ้าหน้าที่ของกรมการขนส่ง
ทางน้ำฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อมีคำสั่งให้
เอกชนรถยนต์สะพานหรือบ้านที่ปลุกกรุกล้ำแม่น้ำ

กฎหมายมหาชน

กรณีตัวอย่างที่ 3 นาย ก. แบ่งซื้อที่ดินของนาย ข. โดยตกลงกันว่า นาย ก. จะไม่ปลูกตึกแถวบังบ้านของนาย ข. ทางทิศเหนือ ต่อมา นาย ก. ฝ่าฝืนซื้อตกลง ดังนั้น นาย ข. จึงฟ้องนาย ก. ต่อศาลเพื่อให้รื้อถอนตึกแถวออก

กฎหมายเอกชน

กรณีตัวอย่างที่ 4 ทางกาารไทยได้ร้องขอไปยังทางการอังกฤษเพื่อให้
ส่งตัวนายปิ่นซึ่งกระทำความผิดอาญาในประเทศไทยรวม 45
ข้อหา ถือเป็นผู้ร้ายข้ามแดนมายังประเทศไทย โดยนายปิ่น ถูกจับ
ตัวในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2542

กฎหมายระหว่างประเทศ

กรณีตัวอย่างที่ 5 เทศบาลเมืองนครปฐมละลายต่อหน้าที่ ปล่อยให้มีการประกอบกิจการอยู่เคาะพ่นสีรถยนต์ อันเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ฟ้องคดีและประชาชนในบริเวณใกล้เคียง

กฎหมายมหาชน

กฎหมายคืออะไร

กฎหมายเป็นระเบียบหรือข้อบังคับของรัฐที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติตนของประชาชน หากฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษ โดยกฎหมายจะมีรูปแบบและลักษณะที่ต่างกัน